

VIJF BANKEN KRIJGEN GELDBOETES WEGENS MANIPULATIE

Het spel vanThe Players is uit

13 NOVEMBER 2014 | Van onze redacteur Ruben Mooijman

Vijf banken krijgen boetes van 2,5 miljard euro wegens het manipuleren van de valutamarkt.

De manipulatie betrof vooral de World Markets/Reuters Closing Spot Rates, die om 16 uur in Londen worden vastgelegd voor de meest verhandelde valuta's. Peter Hilz/hh

‘De drie musketiers’ noemden ze zichzelf. Traders van verschillende grote banken die onderling afspraken maakten over hoe ze de valutamarkt konden manipuleren. De musketiers waren niet alleen. Een andere groep opereerde onder de schuilnaam ‘The A-team’. Anderen noemden zichzelf ‘The Players’. Nog een ander clubje werd ‘1 team, 1 dream’ gedoopt.

Wat die droom was, daar bestonden geen geheimen over. Winst. Zo veel mogelijk.

Voor de bank, niet voor de klanten. De valutatraders probeerden de koersen zo te manipuleren dat ze zelf geld verdienden aan de uitvoering van orders voor klanten. Als een cliënt opdracht had gegeven een valuta-order tegen een bepaalde koers uit te voeren, zorgden de traders er wel voor dat ze de valuta eerst zelf tegen een lagere koers hadden aangekocht. Als dat trucje lukte, had de bank geld verdiend, niet de klant.

De manier om dat te doen, was de beïnvloeding van de meest gebruikte referentiekosten. Het gaat vooral om de World Markets/Reuters Closing Spot Rates, die om 16 uur in Londen worden vastgelegd voor de meest verhandelde valutakoersen. Dat gebeurt op basis van de marktactiviteit gedurende één minuut.

In de daaraan voorafgaande periode wisselden traders via gesloten chatrooms hun posities uit en maakten afspraken over hoeveel ze zouden bieden. Soms combineerden traders hun posities om een groter gewicht op de markt te krijgen, en zo de koers in een bepaalde richting te bewegen.

De uitgetikte conversaties die de traders in gesloten chatboxes met elkaar hielden, spreken boekdelen. De Amerikaanse toezichthouder Commodity Futures Trading Commission (CFTC) publiceerde gisteren uittreksels uit die digitale conversaties. 'Hoera, goed teamwork', schrijft een trader nadat de koers om 16 uur is vastgesteld. 'Goed gedaan, makker', antwoordt een ander.

Dat er volop wordt gemanipuleerd, wordt duidelijk uit de conversaties. 'Ik zou graag de krachten bundelen', meldt een trader een kwartier voor de vaststelling van de koers (de 'fix') om 16 uur. 'Perfect', luidt het antwoord, 'laten we dat doen'. Vlak na de fix luidt het: 'Dollarrrr'.

Die praktijken vonden plaats tussen de traders zelf, zonder dat de bankleiding ervan wist. Maar het management had het moeten weten, vinden de toezichthouders. En er had iets aan gedaan moeten worden. 'De banken hadden onvoldoende interne controles om te voorkomen dat er ongepaste communicatie plaatsvond tussen de traders', luidt het in het persbericht van de CFTC. Vooral wat het gebruik van chatrooms betreft was er onvoldoende toezicht. De toezichthouders tillen er extra zwaar aan, omdat de manipulatie deels plaatsvond nadat er al een gelijkaardig onderzoek was geopend naar de manipulatie van de Libor-rente. Wel wordt erkend dat de banken het misbruik zelf aan de kaak hebben gesteld, nadat UBS het voor het eerst had gesignaleerd.

Toch krijgen de banken forse boetes. De CFTC legt vijf banken geldboetes op van 1,4 miljard dollar, de Britse Financial Conduct Authority doet daar nog 1,1 miljard pond

bovenop. Bij elkaar 2,52 miljard euro. De banken die gestraft worden, zijn Citibank, JPMorgan Chase, HSBC, Royal Bank of Scotland en UBS. Het onderzoek naar Barclays wordt voortgezet. De Zwitserse regulator legt UBS ook nog een boete van 134 miljoen Zwitserse frank (111 miljoen euro) op. De CFTC heeft de afgelopen twee jaar al in totaal voor 3,34 miljard dollar aan boetes opgelegd wegens allerlei vormen van marktmanipulatie.

De uitgetikte conversaties spreken boekdelen

Zo werkt de manipulatie

13 NOVEMBER 2014

Stap 1. Een klant plaatst een order bij een bank om een bepaalde hoeveelheid geld om te wisselen. Hij wil bijvoorbeeld dollars kopen en die aankoop met euro's betalen. Hij vraagt de bank die transactie uit te voeren tegen de koers die bij de 'fix' wordt vastgelegd.

Stap 2. De bank gaat akkoord met de uitvoering van de transactie tegen de 'fix'-koers. Op dat moment is de hoogte daarvan nog niet bekend, zodat de bank zich blootstelt aan wisselkoersschommelingen tussen het moment van het afsluiten van de order en de vaststelling van de 'fix'.

Stap 3. De bank probeert haar risico af te dekken door de hoeveelheid dollars die de klant nodig heeft, alvast zo goedkoop mogelijk van andere partijen in de markt te kopen.

Stap 4. Na de dagelijkse 'fix' kan de bank de transactie met de klant afhandelen. De bank verdient geld als de gemiddelde koers waartegen de dollars op de markt zijn aangekocht, lager is dan de koers die bij de 'fix' tot stand komt, en die voor de klant geldt. De traders manipuleerden dat verschil door informatie uit te wisselen en orders te combineren, en zo de 'fix' kunstmatig te sturen.